

Valtionavustuksen myöntäminen suomalaisten kansalaisjärjestöjen ohjelmamuotoiseen kehitysyhteistyöhön Kirkon Ulkomaanavulle (KUA) vuosille 2022-2025

Ohjelmatuki osana tukea kansalaisjärjestöjen kehitysyhteistyölle

Suomalaisille kansalaisjärjestöille suunnattu ohjelmatuki on yksi keinoista toteuttaa Suomen kehityspolitiikkaa äärimmäisen köyhyyden poistamiseksi, köyhyyden ja eriarvoisuuden vähentämiseksi sekä ihmisoikeuksien edistämiseksi. Ohjelmatuki suomalaisille kansalaisjärjestöille edistää YK:n kestävän kehityksen tavoitteiden saavuttamista ja koko Agenda 2030:n kantavaa periaatetta, jonka mukaan ketään ei jätetä kehityksestä jälkeen. Lisäksi toimintaa ohjaavat Pariisin ilmastosopimuksen tavoitteet. Ohjelmatuki on merkittävä osa Suomen kehityspolitiikan ja kansalaisyhteiskuntalinjauksen toimeenpanoa. Kansalaisyhteiskuntien vahvistaminen on sekä kehityspoliittinen tavoite että keino edistää muita kehityspoliittisia tavoitteita. Ohjelmatuella suomalaiset järjestöt ja niiden globaalit verkostot vahvistavat kansalaisyhteiskuntien tilaa, toimintaedellytyksiä ja kansalaisyhteiskuntatoimijoiden kapasiteettia. Tämä tukee ihmisoikeuksiin, oikeusvaltioperiaatteeseen, demokratiaan, rauhaan, vapauteen, suvaitsevaisuuteen ja tasa-arvoon perustuvaa Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa.

Ohjelmatuki on valtionavustuslain mukaista harkinnanvaraista rahoitusta suomalaisten kansalaisjärjestöjen hankkeiden ja toiminnan monivuotisille ohjelmallisille kokonaisuuksille, joilla on selkeästi määritellyt tulostavoitteet ja pitkän aikavälin kehitysvaikutus. Ohjelmatukea saadakseensa järjestöjen tulee esittää ohjelmatuen ehtojen mukainen omarahainen ohjelmalle. Suomalaisille kansalaisjärjestöille suunnatun ohjelmatuen hakukierros 2021 järjestettiin avoimena kaksivaiheisena hakuna: ensimmäinen vaihe avustuskelpoisuuden hakemiseksi 28.10.-30.11.2020 ja toinen valtionavustushaun vaihe 17.3.-7.5.2021. Toisessa vaiheessa valtionavustusta pystyivät hakemaan ensimmäisessä vaiheessa avustuskelpoisuuden saaneet kansalaisjärjestöt.

Ohjelmatuen hakukierroksella 2021 ulkoministeriö vastaanotti yhteensä 31 hakemusta, joiden yhteenlasketun haetun valtionavustuksen määrä on 373 877 736 euroa vuosille 2022-25. Ohjelmatuen nelivuotiselle tukikaudelle 2022-25 ehdotetaan myönnettäväksi yhteensä 276 311 788 euroa, joka osoitetaan vuoden 2021 talousarvion myöntövaltuuksista, määrärahasta ja siirtomäärärahasta käyttösuunnitelmakohtaisesti 8 (Tuki kansalaisjärjestöjen kehitysyhteistyölle ja kehitysyhteistyötiedotukselle sekä kuntasektorin kehitysyhteistyölle). Käytettävän myöntövaltuuden osuus on 273 485 038 milj. euroa. Käytettävän siirtomäärärahan osuus vuoden 2021 talousarviosta on 1 526 750 euroa ja määrärahan osuus 1 300 000 euroa. Valtuuden käytöstä aiheutuva rahoitus jakaantuu seuraavasti vuosittain 67 983 771 milj. euroa vuonna 2022, 69 327 412 milj. euroa vuonna 2023, 68 736 895 milj. euroa vuonna 2024 ja 67 436 960 milj. eur vuonna 2025. Tukea ehdotetaan hakukierroksella myönnettäväksi 23 hakemukselle. Näistä 13 myöntöä ylittävät raha-asiainvaliokunnan käsittelyn 10 miljoonan euron rajan.

KUA:n kehitysyhteistyöohjelma ja kehityspoliittiset perustelut

Kirkon Ulkomaanavun (KUA) globaali-ohjelman tavoitteena on vähentää köyhyyttä ja eriarvoisuutta, ja luoda oikeudenmukaisia ja sopeutumiskykyisiä yhteiskuntia, jotka kunnioittavat ja suojelevat ihmisoikeuksia. Ohjelmalla on kolme teemaa: oikeus toimeentuloon, oikeus koulutukseen ja oikeus rauhaan. Teemat tukevat ohjelman kolmen päätavoitteen toteutumista: ihmisten oikeus inklusiiviseen ja kestäväan talouskasvuun, oikeus parantuneeseen ja inklusiiviseen hallintoon ja palveluihin sekä kansalaisten kyky toiminnallaan vaikuttaa positiivisiin muutoksiin. Ohjelman eri ulottuvuudet ovat toisiinsa liittyviä ja toisistaan riippuvaisia ja muodostavat kokonaisvaltaisen lähestymistavan, johon kuuluvat myös sukupuolten väliseen tasa-arvoon, tyttöjen ja naisten aseman parantamiseen ja yhtäläiseen osallistumiseen liittyvät ulottuvuudet. Ohjelma tukee myös humanitaarisen työn, kehitysyhteistyön ja rauhantyön välistä linkkiä (kolmois-nexus). Kokonaisuudessaan ohjelma tavoittaa vuosittain noin 400 000 välitöntä hyödynsaajaa ja 1,1 miljoonaa ihmistä eri maissa.

Ohjelma tukee vahvasti Suomen kehityspolitiikan päätavoitetta köyhyyden poistamiseksi ja eriarvoisuuden vähentämiseksi. Ohjelma tukee erityisesti Suomen kehityspolitiikan painopistealuetta ”koulutus, toimivat yhteiskunnat ja demokratia” sekä painopistealuetta ”kehitysmaiden talouden perustan vahvistaminen ja työpaikkojen luominen” tukemalla erityisesti innovaatioita sekä naisten roolia taloudessa ja naisryrittäjyyttä. Ohjelma on linjassa painopistealueen ”naisten ja tyttöjen aseman ja oikeuksien vahvistaminen” kanssa ja tukee myös painopisteen ”ilmastonmuutos ja luonnonvarat” toteutumista. Globaaliohjelman yksi temaattisista prioriteeteista on oikeus rauhaan (Right to Peace, R2P). Ohjelman tavoitteet edistävät edelleen myös Pariisin ilmastopöytäkirjan tavoitteita ilmastonmuutokseen sopeutumisen edistämiseksi. Ohjelma tukee kehityspoliittisen kansalaisyhteiskuntalinjauksen (2017) tavoitteita ja linkittyy selkeästi Suomen maaohjelmien tavoitteenasetteluun. Ohjelmassa on huomioitu muu Suomen kehitysyhteistyörahoituksella tuettu toiminta ja se täydentää monissa kahdenvälisissä maissa Suomen tavoitteita. Ohjelma edistää Suomen kehityspolitiikan läpileikkaavia tavoitteita valtavirtaistamalla että kohdennetuin keinoin. Lisäksi ohjelmassa toteutetaan globaalikasvatusta, viestintää ja vaikuttamistyötä Suomessa.

Kirkon Ulkomaanapu (KUA) on saanut ohjelmatuskaudella 2018-21 ohjelmatuska 24 300 000 euroa, mukaan lukien ohjelmatuska lisärahoitus vuosille 2020-21, momentilta 24.30.66 (Kansainvälinen kehitysyhteistyö) käyttösuunnitelman kohdasta 8 (Tuki kansalaisjärjestöjen kehitysyhteistyölle ja kehitysyhteistyötiedotukselle sekä kuntasektorin kehitysyhteistyölle).

Kehitysyhteistyöohjelman vaikuttavuus

KUA:n ohjelmaa keskittyy maantieteellisesti Afrikkaan, Aasiaan ja Lähi-Itään, joissa toimitaan seuraavissa maissa: Kenia, Somalia, Etelä-Sudan, Uganda ja Keski-Afrikan tasavalta, Kambodza, Myanmar, Nepal, Jordania, miehitetty Palestiinalaisalue. Kohdemaista seitsemän on OECD/DACin ODA-listauksessa kategoriassa Least Developed Countries (LDC). Suuri osa konteksteista on hauraita.

Ohjelmamaissa KUA toimii yhteistyössä paikallisten hallitusten ja viranomaisten kanssa. KUA:lla on kasvava määrä paikallisia kahdenvälisiä kumppaneita, kirkollisia ja muita uskopohjaisia järjestöjä sekä kansalaisyhteiskunnan toimijoita. Nämä kumppanit ovat oman toimintaympäristönsä asiantuntijoita, ja niillä on merkittävä rooli pyrkimyksissä saavuttaa kestäviä tuloksia. Ohjelmakaudella 2022-2025 KUA jatkaa kumppanuusiensa vahvistamista yksityisen sektorin kanssa ohjelmaan liittyvien tarpeiden ja periaatteiden pohjalta mm. kestävä energia, oppimisympäristöinnovaatioiden ja digitalisaation parissa. Suomessa KUA:n yksityisen sektorin yhteistyökumppaneihin kuuluvat mm. OMNIA, Savon Koulutusyhtymä (SAVO) ja Suomen Yrittäjäopisto (SYO). Ohjelmakaudella KUA pyrkii vahvistamaan yhteistyötään muutamien suomalaisten yliopistojen ja korkeakoulujen kanssa.

Ohjelmaa toteuttava Kirkon Ulkomaanapu on vuonna 1947 perustettu avustusjärjestö. KUA on Suomen suurin kehitysyhteistyön ja katastrofiavun toteuttaja. KUA on osa kirkollisten avustusjärjestöjen kattojärjestön kansainvälisen ACT allianssin (Action by Churches Together) verkostoa. Visionsa mukaisesti KUA tukee kaikkein heikoimmassa asemassa olevia erityisesti haurailta ja katastrofiherkillä alueilla. Ulkomaanavulla on pitkä tausta avustustyöstä, vuoteen 1995 saakka osana kirkon ulkoasiainhallintoa ja sen jälkeen juridisesti itsenäisenä säätiömuotoisena toimijana. Kirkon Ulkomaanavun työn pohjana on oikeusperustaisuus ja toimintaa ohjaavat tasa-arvon, syrjimättömyyden ja vastuullisuuden periaatteet. Järjestön työtä ohjaavat myös strategiset teemat: oikeus rauhaan, oikeus koulutukseen ja oikeus toimeentuloon. KUA tukee ohjelmiaan kansainvälisellä vaikuttamistyöllä. KUA on pitkään saanut ulkoministeriön ohjelmatuska kehitysyhteistyölleen. Ohjelmatuska lisäksi KUA saa ulkoministeriön humanitaarisen avun ja politiikan yksikön myöntämää humanitaarisen avun rahoitusta.

Järjestö on kokenut toimija ja sillä on käytössään tulosperustainen ohjaus-, laatu- ja projektihallintajärjestelmä. KUAlla on kattavat oppimis- ja tiedonhallintasuunnitelmat. Järjestön riskienhallintajärjestelmä on osa johtamisjärjestelmää ja ohjelman toimeenpanoa.

Ohjelman rahoitus ja seuranta

Kirkon Ulkomaanapu hakee ohjelmalleen rahoitusta neljälle vuodelle yhteensä 34 400 000 euroa. Rahoitusta esitetään yhteensä neljälle vuodelle 26 500 000 euroa. Vuosittainen jakauma on seuraava:

Vuosi	2022	2023	2024	2025	Yhteensä
Haettu EUR	8 600 000	8 600 000	8 600 000	8 600 000	34 400 000
Esitetty EUR	6 850 000	6 850 000	6 500 000	6 300 000	26 500 000

Kirkon Ulkomaanapu toimittaa ulkoministeriölle myöntöön sopeutetun koko rahoituskauden kattavan ohjelmasuunnitelman alkuvuodesta 2022. Ulkoministeriö seuraa ohjelman tuloksellisuutta, vaikuttavuutta, riskienhallintaa ja valtionavustuksen käyttöä eri keinoin valtionavustuslain pohjalta ja käy säännönmukaista vuoropuhelua ohjelmataukea saavien kansalaisjärjestöjen kanssa. Järjestöllä tulee olla oma seuranta- ja evaluointisuunnitelma ohjelmalleen. Järjestö toimittaa ulkoministeriölle ulkoministeriön ohjeistuksen mukaisen vuosiraportin liitteineen.